

Tartalom

Záróvizsga tételsor	2
Záróvizsga tételsor magyarázatokkal	4
a tételek témájához kapcsolódó tananyagok tantárgyainak megjelölésével és esetlegesen a tételek részletesebb ismeretanyag-elvárásainak megjelölésével	4
Minimálisan elvárt ismeretanyag a záróvizsgán	7

Záróvizsga tételsor

1. Ismertesse korunk jelentősebb geopolitikai és geoökonómiai folyamatait!
2. Miért fontos a városok, várostérségek szerepe a gazdasági növekedésben és versenyképességben, illetve a fenntartható fejlődés szempontjából?
3. Mutassa be a regionális gazdaságtan legfontosabb megközelítéseit, elméleteit!
4. Mutassa be Európa gazdasági térszerkezetének főbb jellemzőit!
5. Mutassa be az EU Kohéziós Politikáját, mint magyarországi fejlesztési tényezőt, illetve egyéb attól független fejlesztési tényezőket! Fejlesztési források, tervek és a területi fejlődés nyomon követése.
6. Milyen elméleti tervezési megközelítéseket és tervezői szerepköröket ismer?
7. Milyen lépései vannak a rendszerszerű stratégiai tervezésnek, különösen a területi stratégiaalkotásban?
8. Mutassa be a projektmenedzsment főbb jellemzőit és a főbb szervezeti menedzsmenti típusokat!
9. Milyen gazdasági és társadalmi haszna van a városi és térségi léptékű területi tervezésnek? Milyen eszközök biztosíthatják ezt?
10. Értékelje a magyar településhálózat sajátosságait és kihívásait!
11. Milyen kihívásokat hordoznak a nagyvárosok?
12. Milyen jellemzői vannak a társadalom városon belüli térbeli elrendeződésének, mintázatainak?
13. Milyen tervezési tevékenységek, tervtípusok jellemzőek a hazai gyakorlatra?
14. Melyek a kvalitatív adatgyűjtés alapelvei és lehetséges eszközei?
15. Mit jelent a közösségi tervezés, milyen előnyökkel jár alkalmazása?
16. Ismertesse a magyarországi tervezői-fejlesztői gyakorlat számára legfontosabb területi adatbázisokat, területi elemzési módszereket!
17. Milyen módszerek és eszközök állnak rendelkezésünkre a klíma-stabilizálását illetően? Mutassa be a klímaváltozás megfékezésével kapcsolatos nemzetközi erőfeszítéseket!
18. Mutassa be az innovációk szerepét a környezetvédelemben (energetika és ökohatékonyság), jellemezze a környezeti innovációk típusait és terjedésüket!
19. Mutassa be a 4. ipari forradalom hatásait a fenntarthatóságra!
20. Mutassa be a 17 fenntartható fejlődési cél elérésének esélyeit a világon és Magyarországon. A társadalmi tervezés szelíd és vad problémái. A strukturált és a strukturálatlan problémák és megoldásuk. A környezetvédelem fejlődési lépcsői.
21. Mutassa be a fenntartható fejlődés fogalmának evolúcióját és eltérő értelmezéseit!
22. Milyen előnyei és hátrányai lehetnek a környezetpolitikában a gazdasági eszközök alkalmazásának? (Térjen ki az európai gyakorlatok bemutatására is!)
23. Mutassa be az Európai Unió környezetpolitikájának működését és alapelveit! Milyen aktuális trendek, prioritások figyelhetők meg az EU környezetpolitikájában? (Hozzon ezekre konkrét példákat is!)
24. Mutassa be a (közúti) közlekedés externális hatásait, az ezek csökkentésére szolgáló technikai és környezetpolitikai lehetőségeket (beleértve az EU aktuális dilemmáit).
25. Milyen tényezők motiválhatják elsősorban a vállalatokat környezeti teljesítményük javítására? Ismertesse a vállalati környezeti stratégiák különböző tipológiáit (konkrét példákkal)!
26. Milyen szerepe lehet a fogyasztóknak, illetve a befektetőknek a vállalati fenntarthatóság előmozdításában? Mutassa be a környezetbarát termékekkel, illetve a felelős befektetésekkel kapcsolatos trendeket.

-
27. Mutassa be a vállalatok által használt legfontosabb környezeti menedzsment eszközöket! Hogyan tudják a vállalatok fenntarthatósági törekvéseiket a teljes ellátási láncra kiterjeszteni?
 28. Mutassa be elméleti síkon, hogyan valósítható meg a tökéletesen és a nem tökéletesen keveredő szennyeződések elhárításának optimális elosztása három vállalat között!
 29. Az externália fogalmára építve mutassa be az erőforrások szűkösségéből fakadó környezeti problémák közgazdasági kezelésének a lehetőségeit!
 30. Ismertesse az ökológiai lábnyom számítás mikéntjét, jelentőségét és jelenlegi trendjeit!

Záróvizsga tételsor magyarázatokkal

a tételek témájához kapcsolódó tananyagok tantárgyainak megjelölésével és esetlegesen a tételek részletesebb ismeretanyag-elvárásainak megjelölésével

Tudnivalók a magyarázatokkal ellátott komplex vizsga tételsor használatához:

A tételek esetében megjelölt egyes tantárgyak által közvetített ismeretanyagok csak orientálják a tételre való felkészülést. A jelölt tantárgyak tananyagai biztosan részét képezik az adott tételnek, ismeretük számonkérésére a tétel esetében lehet számítani. Ugyanakkor más ismeretanyagok is kapcsolódhatnak az adott tételhez, amelyek számonkérése szintén felmerülhet a vizsga során.

1. Ismertesse korunk jelentősebb geopolitikai és geoökonómiai folyamatait!
 - *Felkészülés a „Geopolitika és nemzetstratégiák” (korábban „Geostratégia és nemzetstratégiák”) c. tárgy tananyagai alapján. (Releváns az „Európán kívüli térségek” c. tárgy tananyaga is.)*
2. Miért fontos a városok, várostérségek szerepe a gazdasági növekedésben és versenyképességben, illetve a fenntartható fejlődés szempontjából?
 - *Felkészülés a „Városgazdaságtan és városszociológia” c. tárgy tananyagai alapján.*
3. Mutassa be a regionális gazdaságtan legfontosabb megközelítéseit, elméleteit!
 - *Felkészülés a „Regionális gazdaságtan” (korábban „Gazdaságföldrajz és regionális gazdaságtan”) c. tárgy tananyagai alapján.*
4. Mutassa be Európa gazdasági térszerkezetének főbb jellemzőit!
 - *Felkészülés az „Európa regionális földrajza” c. tárgy tananyagai alapján.*
5. Mutassa be az EU Kohéziós Politikáját, mint magyarországi fejlesztési tényezőt, illetve egyéb attól független fejlesztési tényezőket! Fejlesztési források, tervek és a területi fejlődés nyomon követése.
 - *hazai fejlesztéspolitikai tervdokumentumok, hazai fejlesztéspolitikai támogatásokra példák, uniós fejlesztéspolitika és annak magyarországi tervei, előzetes programértékelések és program monitoring (indikátorok), stratégiai környezeti vizsgálatok, kohéziós jelentések, négyéves területi jelentések, magyarországi uniós források programvégrehajtásának intézményrendszere, programmenedzsment, kedvezményezett kötelezettségei,*
 - *Felkészülés a „Fejlesztéspolitikai programozás és menedzsment” (korábban „Fejlesztéspolitikai menedzsment és programozás”) c. tárgy tananyagai alapján.*
6. Milyen elméleti tervezési megközelítéseket és tervezői szerepköröket ismer?
 - *köztervezés történelmi háttere, köztervezés történeti háttér Magyarországon, tervezéselméletek (kiv. a stratégiai tervezés, arról bővebben egy másik tétel keretében), tervezési elméletekből példák, korunk köztervezésével szemben elvárt megközelítések, tervezői szerepek korábban (klasszikusan a '60-as, és '70-es években)*
 - *Felkészülés a „Stratégiai tervezés, vezetés és projektmenedzsment” c. tárgy tananyagai alapján.*
7. Milyen lépései vannak a rendszerszerű stratégiai tervezésnek, különösen a területi stratégiaalkotásban?
 - *a stratégia tervezés lépései, tervezéskísérő eljárások, monitoring és értékelés (indikátorok), tervezési ciklusok elméletben és a gyakorlatban, közösségi döntéshozatali szintekhez kapcsolódó tervi műfajok, tervezési időtávok, rendszerelmélet megjelenései a tervezésben*
 - *Felkészülés a „Stratégiai tervezés, vezetés és projektmenedzsment” c. tárgy tananyagai alapján*
8. Mutassa be a projektmenedzsment főbb jellemzőit és a főbb szervezeti menedzsmenti típusokat!
 - *Felkészülés a „Stratégiai tervezés, vezetés és projektmenedzsment” c. tárgy tananyagai alapján*

-
9. Milyen gazdasági és társadalmi haszna van a városi és térségi léptékű területi tervezésnek? Milyen eszközök biztosíthatják ezt?
- *Felkészülés az „Urbanisztika és területi tervezés” c. tárgy tananyagai alapján*
10. Értékelje a magyar településhálózat sajátosságait és kihívásait!
- *Felkészülés az „Urbanisztika és területi tervezés „ c. tárgy tananyagai alapján.*
11. Milyen kihívásokat hordoznak a nagyvárosok?
- *Felkészülés a „Városgazdaságtan és városszociológia” c. tárgy tananyagai alapján.*
12. Milyen jellemzői vannak a társadalom városon belüli térbeli elrendeződésének, mintázatainak?
- *Felkészülés a „Városgazdaságtan, városszociológia” c. tárgy tananyagai alapján.*
13. Milyen tervezési tevékenységek, tervtípusok jellemzőek a hazai gyakorlatra?
- *Felkészülés az „Urbanisztika és területi tervezés” c. tárgy tananyagai alapján*
14. Melyek a kvalitatív adatgyűjtés alapelvei és lehetséges eszközei?
- *Felkészülés a „Kvalitatív tervezési-elemzési ” (korábban Kvalitatív területi és stratégiai elemzési-tervezési módszerek) c. tárgy tananyagai alapján.*
15. Mit jelent a közösségi tervezés, milyen előnyökkel jár alkalmazása?
- *Felkészülés a „Városgazdaságtan és városszociológia” c. tárgy tananyagai alapján.*
16. Ismertesse a magyarországi tervezői-fejlesztői gyakorlat számára legfontosabb területi adatbázisokat, területi elemzési módszereket!
- *Felkészülés a “Területi elemzés és térinformatika” (korábbi nevén “Területi és térinformatikai kvantitatív elemzési módszerek”) c. tárgy tananyagai alapján.*
17. Milyen módszerek és eszközök állnak rendelkezésünkre a klíma-stabilizálását illetően? Mutassa be a klímaváltozás megfékezésével kapcsolatos nemzetközi erőfeszítéseket!
- *Felkészülés a „Zöld gazdaságpolitika” c. tárgy tananyagai alapján*
18. Mutassa be az innovációk szerepét a környezetvédelemben (energetika és ökohatékonyság), jellemezze a környezeti innovációk típusait és terjedésüket!
- Az ökohatékonyság javulásának várható hatásai. A világ energiamérlege, a hazai energiamérleg változása és a változás várható következményei. Rendszer-innovációk az energiatermelésben és felhasználásban. Az innovációk áramlásának térbeli modelljei.
 - *Felkészülés az „Ipari ökológia” c. tárgy tananyagai alapján*
19. Mutassa be a 4. ipari forradalom hatásait a fenntarthatóságra!
- A mesterséges intelligencia következményei: fenyegetések és lehetőségek a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és a környezeti dimenzióit illetően.
 - *Felkészülés az „Ipari ökológia” c. tárgy tananyagai alapján*
20. Mutassa be a 17 fenntartható fejlődési cél elérésének esélyeit a világon és Magyarországon. A társadalmi tervezés szelíd és vad problémái. A strukturált és a strukturálatlan problémák és megoldásuk. A környezetvédelem fejlődési lépcsői.
- *Felkészülés a „Ipari ökológia” c. tárgy tananyagai alapján*
21. Mutassa be a fenntartható fejlődés fogalmának evolúcióját és eltérő értelmezéseit!
- Melyek a globális környezeti válság fő mozgatórugói? (Az IPAT-képlet alapján). Milyen szerepet tölthet be a technológiai fejlődés a környezeti válság megoldásában?
 - *Felkészülés a „Ipari ökológia” c. tárgy tananyagai alapján*

-
22. Milyen előnyei és hátrányai lehetnek a környezetpolitikában a gazdasági eszközök alkalmazásának? (Térjen ki az európai gyakorlatok bemutatására is!)
- *Felkészülés a „Zöld gazdaságpolitika” c. tárgy tananyagai alapján*
23. Mutassa be az Európai Unió környezetpolitikájának működését és alapelveit! Milyen aktuális trendek, prioritások figyelhetőek meg az EU környezetpolitikájában? (Hozzon ezekre konkrét példákat is!)
- *Felkészülés a „Zöld gazdaságpolitika” c. tárgy tananyagai alapján*
24. Mutassa be a (közúti) közlekedés externális hatásait, az ezek csökkentésére szolgáló technikai és környezetpolitikai lehetőségeket (beleértve az EU aktuális dilemmáit).
- *Felkészülés a „Zöld gazdaságpolitika” c. tárgy tananyagai alapján*
25. Milyen tényezők motiválhatják elsősorban a vállalatokat környezeti teljesítményük javítására? Ismertesse a vállalati környezeti stratégiák különböző tipológiáit (konkrét példával!)
- *Felkészülés a „Vállalati környezetmenedzsment” c. tárgy tananyagai alapján*
26. Milyen szerepe lehet a fogyasztóknak, illetve a befektetőknek a vállalati fenntarthatóság előmozdításában? Mutassa be a környezetbarát termékekkel, illetve a felelős befektetésekkel kapcsolatos trendeket.
- *Felkészülés a „Vállalati környezetmenedzsment” c. tárgy tananyagai alapján*
27. Mutassa be a vállalatok által használt legfontosabb környezeti menedzsment eszközöket! Hogyan tudják a vállalatok fenntarthatósági törekvéseiket a teljes ellátási láncra kiterjeszteni?
- *Felkészülés a „Vállalati környezetmenedzsment” (korábban „Társadalmilag felelős vállalat”) c. tárgy tananyagai alapján*
28. Mutassa be elméleti síkon, hogyan valósítható meg a tökéletesen és a nem tökéletesen keveredő szennyeződések elhárításának optimális elosztása három vállalat között!
- Konkrétan milyen szabályozási eszközzel érhető el a társadalmi optimum a gyakorlatban?
 - *Felkészülés a „Haladó környezetgazdaságtan” c. tárgy tananyagai alapján*
29. Az externália fogalmára építve mutassa be az erőforrások szűkösségéből fakadó környezeti problémák közgazdasági kezelésének a lehetőségeit!
- *Felkészülés a „Haladó környezetgazdaságtan” c. tárgy tananyagai alapján*
30. Ismertesse az ökológiai lábnyom számítás mikéntjét, jelentőségét és jelenlegi trendjeit!
- Mit mondhatunk Magyarországról az ökológiai lábnyom számítások alapján?
 - *Felkészülés a „Haladó környezetgazdaságtan” c. tárgy tananyagai alapján*

Minimálisan elvárt ismeretanyag a záróvizsgán

Tudnivalók a minimálisan elvárt ismeretanyag szerepéhez és használatához:

Ez a minimálisan elvárt ismeretanyag a záróvizsgán csak orientáló jellegű. Az e listában olvasható témakörökben való kellő felkészültség hiányában a vizsgázó legalább elégséges értékelése nem garantált. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a komplex vizsgán kizárólag csak az e témakörökben való kellő felkészültség hiánya miatt kapható elégtelen értékelés.

Az alábbiakban felsorolt minimálisan elvárt ismeretanyagok jól köthetők egy-egy tételhez, olykor több tételhez is, ugyanakkor ismeretük bármely tétel esetében felmerülhet kérdésként.

- A nemzetközi rend multipolarizációja az új hatalmi pólusok, különösen Kína. Az 'Egy Övezet Egy Út' (OBOR), mint Kína globális fejlesztéspolitikai kezdeményezése.
(További lehetséges tematikák az 1. tételhez a minimum elváráson túl, nem a teljesség igényével, csak gondolatébresztőként: új feltörekvő hatalmak, mint Brazília, Oroszország, ASEAN, esetleg India és a BRICS mint szervezet; az Amerikai Egyesült Államok geopolitikai hatalmának forrásai, a kemény és a puha hatalmi eszközök; geopolitika és geoökonómia fogalma, miért aktuálisak és miért érdemes foglalkozni velük.)
- A klasszikus telephelyelméletek – Thünen, Alonso, Christaller, Lösch, Weber, Hotelling elméleteinek – közül legalább három bemutatása. A transznacionális vállalatok telephelyválasztását befolyásoló tényezők bemutatása legalább két három alapján (a vállalat anyaországa, a centrum-periféria, a különböző közigazgatási szintek [nemzetközi, országos, regionális, helyi], és a termékéletciklus elmélet alapján).
- A regionális versenyképesség és a regionális GDP fogalma. A regionális különbségek megjelenése és mérése. Regionális növekedés elméletek ismerete legalább kettő részletes bemutatása (klasszikus, erőforrás bázisú, beruházás vezérelt, innováció orientált, kompetitív). Exportbázis elmélet. Fejlődésméletek közül legalább egy részletes bemutatása, több ismerete (Rostow, Myrdal, Wallerstein).
- Európa regionális földrajzi térfelosztásai, vitatható besorolású területek. Európa térparaméterek szerinti fejlettségi tagolódása: észak–dél (Római Birodalom, vallás, napfényövezet), nyugat–keleti (egyházszakadás, földrajzi felfedezések, ipari forradalom, hidegháború, Közép-Európai Bumeráng), centrum–periféria (BeNeLux, Kék Banán, Pentagon), tagországok közötti egyenlőtlenségek (országhatár hatás), nagyvárosok–vidék (posztoszocialista országok, 2000-es évek fordulata).
- Hazai és nemzetközi területi adatforrások. Primer és szekunder adatok forrásai. Népszámlálások és az éves statisztikai adatbázisok főbb különbségei. A területi szintek rendszere és jelentőségük a területi kutatásokban. Területi egyenlőtlenségi mérőszámok főbb típusai (terjedelem-típusú, szórás-típusú, megoszlások mérése) és példák rá, a példaként felhozott mutatók közül kettő előnye és hátránya. Összetett jelenségek mérésének igénye, és a komplex mutatók előállításának elvi alapjai, és fejlesztéspolitikai relevanciájuk.
- Interjúk, fókuszcsoportok használata, előnyei, hátrányai, általánosíthatósága, érvényessége és alkalmazhatósága. Egyéb kvalitatív módszerek. Kvantitatív és kvalitatív összevetése.
- Fejlesztéspolitika:
 - az EU Kohéziós Politikájának pénzügyi alapjai megnevezése és tárgyköre;
 - jelenleg érvényben lévő magyarországi operatív programok megnevezése és tárgyköre;
 - az érvényben lévő Magyarországot érintő európai uniós határmenti operatív programok közül kettő említése;
 - uniós tagállami programok végrehajtása Magyarországon: irányító hatóságok (szerepük, kettő konkrét megnevezése, szervezeti helye), éves fejlesztési keretek fogalma, kiválasztási eljárásrendek fogalma (pályázati verseny, normatív, szakpolitikailag kijelölt);
 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció főbb városhálózati törekvései.

- Tervezés elméleti háttér:
 - Legalább egy racionális és legalább egy nem racionális tervezésemélet ismertetése (a stratégiai tervezésen kívül).
 - Rendszerelmélet a tervezésben (a tervezés tárgya [a valóság] is rendszer; a tervezés maga is rendszer => a tervezés ciklusai).
 - Korunk köztervezési gyakorlatát jellemző legalább három fogalom ismertetése.
 - A napjainkban elvárt tervezői szerepről pár gondolat szemben a korábbi gyakorlattal szemben (pl. a '60-as, '70-es években művelttel szemben).
- A stratégiai tervezés jellemzői:
 - főbb lépései,
 - különbség megfogalmazása: célok és eszközök között, helyzetelemzés és helyzetértékelés között,
 - a tervezéskísérő eljárások két jellemző típusának és tárgyuknak a megnevezése (előzetes értékelés, stratégiai környezeti vizsgálat),
 - értékelés és monitoring fogalma, különbségek e kettő között,
 - a köztervezés jellemző időtávjai közül egy említése,
 - a három közösségi döntéshozatali szint megnevezése és tervdokumentumaival szembeni alapelvárások ismerete (ld. melyik stratégiai tervezési lépés kell, hogy leképeződjék bennük): (1) politikaalkotás (policy, koncepció), (2) a terv (stratégia), (3) program.
- A projekt meghatározása; egy projektmenedzsment eszköz ismerete; szervezeti alaptípusok ismerete.
- Magyarországi köztervezési rendszer és jogszabályainak ismerete:
 - magyarországi jogszabályokban meghatározott területi tervek ismerete (területrendezési tervek, területfejlesztési tervek – koncepció, stratégiai program, operatív program – megyei és kiemelt térségi szinten);
 - magyarországi jogszabályokban meghatározott települési tervek ismerete (településfejlesztési tervek, településrendezési tervek);
 - a magyarországi környezetvédelmi tervezés a környezetvédelmi törvény alapján; a magyarországi országos fenntartható fejlődési tervezés létezésének ismerete (Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia);
 - köztervezési jogszabályok említés szintű ismerete (jellege [törvény vagy rendelet], megjelenés éve hozzávetőlegesen, tárgyának megnevezése) az alábbi öt esetekben: (1) területi tervezés, (2) települési tervezés, (3) környezetvédelmi tervezés, (4) ágazati/minisztériumi tervezés, (5) stratégiai környezeti vizsgálat.
- A közösségi tervezés tartalmának körülírása (a közösség a folyamat jelentős részében bevonásra került) min 3 előnyének bemutatása, és egy példahelyzet körülírása, amikor releváns.
- Magyarország urbanizáltsági fokának körülírása európai kontextusban (méréskelten), a monocentrikus településhálózat jelentősége, okai.
- Funkcionális és társadalmi elkülönülés hatásai. Városok funkciói és azok átalakulása. Nagyvárosi társadalom, integráltság, polarizáció. Városok közötti munkamegosztás, városverseny. Szinergia és backwash hatás.
- Szegregációs mintázatok. Legalább két térelmélet részletes bemutatása (Burgess, Harris-Ullmann, Hoyt, Alonso, Los Angeles-i iskola). Fordista és posztfordista város térszerkezete.
- Posztfordista gazdasági tér és város jellemzői. Belváros kompetitív versenyelőnye. Agglomeráció, metropolisz térségek gazdasági jellegzetességei, backwash hatás.
- A klímaváltozás vonatkozásában a mitigáció és adaptáció fogalma, alapvető eszközei. A megújuló energiák helyzete a világban és Magyarországon. A kiotói és a párizsi egyezmény főbb jellemzői.

-
- A direkt és az indirekt szabályozó eszközök főbb előnyei-hátrányai és típusai. Az ökológiai adóreform fogalma. Az EU ETS működésének legfontosabb jellemzői.
 - A közös EU környezetpolitika indokai, alapelvei. A legfontosabb aktuális trendek és célok (klíma-energia, hulladék, biodiverzitás) közül legalább kettő ismertetése.
 - A közlekedés externális hatásai és csökkentésük alapvető lehetőségei (avoid-shift-improve). Az EU aktuális dilemmái az autós közlekedés zöldítésével kapcsolatban.
 - Környezeti kockázatok és a környezetvédelemben rejlő főbb üzleti lehetőségek. A Steger, Csutora és Orsatóféle környezeti stratégia tipológiák közül legalább egy ismertetése (példákkal).
 - A zöld fogyasztók jelentősége. A környezetbarát termékek fő jellemzői. A greenwashing problémája. A felelős befektetések (SRI) fogalma és alapvető típusai.
 - Környezeti menedzsment eszközök (a teljesítmény mérése, célok kitűzése, jelentéstétel, környezeti irányítási rendszerek). A felelős ellátási lánc menedzsment eszközei, szintjei. A vállalati karbon-lábnyom.
 - Hazánk energetikai ökotérképe, az energiatárolás szerepe a megújuló energia hasznosításában. A visszapattanó hatás és következményei.
 - A Polányi paradoxon és a tacit tudás jelentősége. A robotizáció által veszélyeztetett munkahelyek.
 - Társadalmi tervezés szelíd és a vad problémái. Mit tehetünk a vad problémák megoldása érdekében?
 - Az innovációk típusai. A “fenntartó” innováció szerepe és korlátai. A “zavaró” innovációk jellegzetességei (Christeinsen!).
 - Az externália fogalma
 - Az MAC-görbe jelentése. A társadalmilag optimális helyzet lényege társadalmi szempontból (MAC = MEC). A szennyezéshárítás optimális megvalósulásának kialakulása vállalati szempontból. Az MAC-görbék meredekségének jelentése és következményei a társadalmi optimum elérését illetően.
 - Ökológiai lábnyom. Hogyan mutatja egy ország fenntarthatatlanságát az ökológiai lábnyom? Jellemzően milyen országok fenntarthatók az ökológiai lábnyom alapján?